เรื่องเสร็จที่ ๒๙/๒๕๖๙[๑]

บันทึกการตอบข้อหารือกรมอนามัย
เรื่อง เหตุเดือดร้อนรำคาญจากต้นไม้ใหญ่ของข้างบ้านรุกล้ำ

สำนักงานเทศบาล ค. มีหนังสือ ถึงอธิบดีกรมอนามัย เพื่อขอหารือกรณีได้รับความเดือดร้อนจากต้นไม้ใหญ่ในที่เอกชน รายละเอียดดังนี้

ด้วยเทศบาล ค. ได้รับเรื่องร้องเรียนจากประชาชน จำนวน ๔ ราย ได้รับความเดือดร้อนจากต้นไม้ใหญ่ บริเวณบ้านเลขที่ XX/XXX-XXX หมู่ที่ X หมู่บ้าน ก. ตำบล ค. อำเภอ ข. จังหวัด ป. สรุปประเด็นว่าได้รับความเดือดร้อนจากต้นไทรขนาดใหญ่ มีรากต้นไทรชอนไชเข้ามาในบริเวณบ้านทำให้เกิดท่อน้ำอุดตัดเป็นแหล่งสะสมเชื้อโรคและเน่าเหม็น ใบไม้ลูกไทร กิ่งไม้หล่นมาในบริเวณบ้านจำนวนมาก ในช่วงฤดูฝน ช่วงพายุลมแรงอาจทำให้ต้นไม้ที่สูงใหญ่มีกิ่งหักโค่นทับใส่บ้านได้ รั้วที่ใช้ร่วมกันเอียงเข้ามาในบ้านของผู้ร้อง และได้มีการสอบถามประเด็นด้านสุขภาพได้รับแจ้งว่าผลกระทบต่อสุขภาพมีความวิตกกังวล นอนไม่หลับ เป็นโรคภูมิแพ้ไม่สามารถใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุขได้ โดยเทศบาลค. ได้ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง พบว่า ที่ตั้งเลขที่ XX/XXX-XXX หมู่ที่ X หมู่บ้าน ก. ตำบล ค. อำเภอ ข. จังหวัด ป. ภายในบ้านมีต้นไทรขนาดสูงใหญ่ และอาจมีใบไม้ กิ่งไม้ เมล็ดไทรสร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อยู่อาศัยบริเวณใกล้เคียง และได้มีการตรวจสอบไปยังบ้านผู้อยู่อาศัยบริเวณใกล้เคียงมีเศษใบไม้ เมล็ดไทรหล่นอยู่ภายในบริเวณบ้านสร้างความเดือดร้อน จากการสอบถามผู้ดูแลบ้านแจ้งว่าใบไม้ที่ร่วงหล่นจากต้นไทร ไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์อะไร เบื้องต้นได้ให้คำแนะนำให้มีการปรับปรุงแก้ไขตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีข้อแนะนำให้มีมาตรการในการควบคุมจัดการต้นไทร ไม่ให้ใบไม้ เมล็ดไทร และอื่น ๆ รบกวนผู้อาศัยบริเวณใกล้เคียง ภายใน ๓๐ วัน จากข้อเท็จจริงดังกล่าว เทศบาล ค. จึงขอหารือในประเด็นดังนี้

ข้อหารือ : กรณีเรื่องร้องเรียนดังกล่าวเป็นเหตุเดือดร้อนรำคาญ หรือไม่ อย่างไร และมีแนวทางในการให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขอย่างไร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานต่อไป

กรมอนามัย ได้พิจารณาข้อหารือและวิเคราะห์ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว มีความเห็นดังนี้

ความเห็น : พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม หมวด ๕ ว่าด้วยเหตุรำคาญ เป็นบทบัญญัติที่มีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองสุขภาพอนามัยของประชาชนอันเกิดจากกิจการ กิจกรรมและการกระทำต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงหรือผู้ที่ต้องประสบเหตุนั้น ๆ ทั้งนี้ มาตรา ๒๕ [๒] บัญญัติว่า ในกรณีที่มีเหตุอันอาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อยู่อาศัย

---

[๑] ส่งพร้อมหนังสือ ที่ สธ ๐๙๔๕.๐๔/ ลงวันที่ กันยายน ๒๕๖๙ ซึ่งกรมอนามัยมีถึงนายกเทศมนตรีเมือง ค.

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

[๒] **มาตรา ๒๕** ในกรณีที่มีเหตุอันอาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียงหรือผู้ที่ต้องประสบกับเหตุนั้น ให้ถือว่าเป็นเหตุรำคาญ

(๑) แหล่งน้ำ ทางระบายน้ำ ที่อาบน้ำ ส้วม หรือที่ใส่มูลหรือเถ้า หรือสถานที่อื่นใดซึ่งอยู่ในทำเลไม่เหมาะ สม สกปรก มีการสะสมหรือหมักหมมสิ่งของมีการเททิ้งสิ่งใดเป็นเหตุให้มีกลิ่นเหม็นหรือละอองสารเป็นพิษ หรือเป็นหรือน่าจะเป็นที่เพาะพันธุ์พาหะนำโรค หรือก่อให้เกิดความเสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

(๒) การเลี้ยงสัตว์ในที่หรือโดยวิธีใด หรือมีจำนวนเกินสมควรจนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

(๓) อาคารอันเป็นที่อยู่ของคนหรือสัตว์ โรงงานหรือสถานที่ประกอบการใดไม่มีการระบายอากาศ การระบายน้ำ การกำจัดสิ่งปฏิกูล หรือการควบคุมสารเป็นพิษหรือมีแต่ไม่มีการควบคุมให้ปราศจากกลิ่นเหม็นหรือละอองสารเป็นพิษอย่างพอเพียงจนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

ในบริเวณใกล้เคียงหรือผู้ที่ต้องประสบกับเหตุนั้น ให้ถือว่าเป็นเหตุรำคาญ โดยสาระสำคัญในบทบัญญัตินี้จะหมายถึง ในกรณีที่บุคคลใด หรือกลุ่มบุคคล หรือสถานประกอบการ กระทำการใด ๆ ที่ก่อให้เกิดมลพิษทางด้านกลิ่น แสง รังสี เสียง ความร้อน ความสั่นสะเทือน ฝุ่นละออง เขม่า เถ้าหรือสารเป็นพิษอื่น ๆ จนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ทั้งนี้ การกระทำดังกล่าวต้องมีลักษณะที่เกิดสภาวะที่กระทบต่อการดำรงชีพโดยปกติสุข จนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชนที่อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียง อย่างไรก็ตาม ในกรณีเหตุรำคาญเกิดขึ้นในสถานที่เอกชน ราชการส่วนท้องถิ่น โดยเจ้าพนักงานท้องถิ่นจะต้องดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ทั้งแหล่งกำเนิดเหตุรำคาญ สภาพพื้นที่ที่เกิดเหตุและผลกระทบต่อประชาชน รวมถึงรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ทั้งพยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ และผลจากการตรวจวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ (ถ้ามี) เพื่อทราบข้อเท็จจริงในเรื่องเหตุร้องเรียนที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งทำการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปและประมวลผล โดยเจ้าพนักงานท้องถิ่นจะต้องวินิจฉัยให้ได้ว่าเหตุร้องเรียนนั้น ๆ เข้าข่ายเป็นเหตุรำคาญตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขหรือไม่ อย่างไร โดยมี**แนวทางการวินิจฉัยเหตุรำคาญ**จาก**องค์ประกอบของเหตุรำคาญ**ตามมาตรา ๒๕ กล่าวคือ (๑) มีเหตุเกิดขึ้น (๒) เหตุที่เกิดนั้นอาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อยู่อาศัยบริเวณใกล้เคียงหรือผู้ที่ประสบกับเหตุนั้น (๓) จนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

ทั้งนี้ การวินิจฉัยว่า **“เป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ”** หรือไม่นั้น มีหลักเกณฑ์หรือแนวทางในการพิจารณาจากข้อเท็จจริงและข้อมูลหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดย**ต้องปรากฏลักษณะบ่งชี้อย่างหนึ่งอย่างใด หรือหลายอย่าง** ดังต่อไปนี้

(๑) มีผลกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชนหรือสภาวะที่ทำให้เกิดการรบกวนต่อความเป็นปกติสุขของประชาชนที่คาดว่าน่าจะมีผลสืบเนื่องมาจากปัญหาเหตุรำคาญ

(๒) มีผลตรวจวิเคราะห์คุณภาพสิ่งแวดล้อม หรือมลพิษอยู่ในระดับที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานกำหนดที่บ่งชี้ถึงผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนที่คาดว่าน่าจะมีผลสืบเนื่องมาจากปัญหาเหตุรำคาญ

(๓) มีผลการประเมินความเสี่ยงต่อสุขภาพที่บ่งชี้ผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนหรือปรากฏโรคหรือการเจ็บป่วยของประชาชนหรือมีแนวโน้มที่จะทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนที่คาดว่าจะมีผลสืบเนื่องมาจากปัญหาเหตุรำคาญที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ หากข้อเท็จจริงปรากฏว่า มีเหตุอันอาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียงถึงขนาดเป็นเหตุให้เสื่อม หรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพก็จะเข้าข่ายเหตุรำคาญ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

เมื่อพิจารณาจากข้อเท็จจริงตามที่หารือมานี้ **เห็นว่า ข้อมูลข้อเท็จจริงยังไม่เพียงพอที่จะให้ความเห็นได้ว่าเข้าข่ายเป็นเหตุรำคาญ** ตามมาตรา ๒๕ หรือไม่ อย่างไร ดังนั้น **จึงเห็นควรให้ราชการส่วนท้องถิ่นตรวจสอบข้อมูลข้อเท็จจริงโดยละเอียดแล้วนำมาวิเคราะห์ประกอบกับบทบัญญัติกฎหมายเป็นสำคัญ** อาทิ ๑. ข้อมูลสถานที่เกิดเหตุ มีสภาพอย่างไร มีการหมักหมม ทับถม สกปรก มีกลิ่นเหม็น หรือมีพาหะนำโรค หรือไม่อย่างไร และเจ้าของสถานที่มีการการจัดการหรือควบคุมดูแลหรือไม่ อย่างไร ๒. ข้อมูลจากสถานที่ที่ได้รับผลกระทบหรือบ้านของผู้ร้องเรียน เช่น ขณะตรวจสอบ ณ บ้านผู้ร้อง มีกลิ่นเหม็น หลิ่นอับ หรือไม่ ลักษณะกลิ่นเป็นอย่างไร ความแรงกลิ่นเป็นอย่างไร ความถี่หรือความยาวนานของกลิ่นที่รับรู้ได้เป็นอย่างไร หรือมีพาหะนำโรค ที่คาดว่าน่าจะมาจากสถานที่ที่ถูกร้องเรียน หรือไม่ อย่างไร ทั้งนี้ มีแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้

๑) หากตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วพบว่า ข้อเท็จจริงเป็นไปตามองค์ประกอบของการวินิจเหตุรำคาญดังกล่าวข้างต้น ซึ่งเข้าข่ายเป็นเหตุรำคาญ ตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

[๒] **มาตรา ๒๕ (ต่อ)**

(๔) การกระทำใด ๆ อันเป็นเหตุให้เกิดกลิ่น แสง รังสี เสียง ความร้อน สิ่งมีพิษ ความสั่นสะเทือน ฝุ่น ละออง เขม่า เถ้า หรือกรณีอื่นใด จนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

(๕) เหตุอื่นใดที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

และที่แก้ไขเพิ่มเติม เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขสามารถบังคับใช้กฎหมายในการควบคุม ป้องกันหรือแก้ไขปัญหาเหตุรำคาญที่เกิดขึ้นได้ โดยให้คำแนะนำแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ที่เกิดเหตุรำคาญนั้นดำเนินการปรับปรุงสถานที่หรือควบคุมดูแลสถานที่นั้นให้ถูกสุขลักษณะเพื่อเป็นการระงับเหตุรำคาญภายในระยะเวลาอันสมควร และให้ออกแบบตรวจแนะนำไว้เป็นหลักฐาน สำหรับใช้ประกอบการตรวจติดตามว่าเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่นั้นได้มีการปฏิบัติตามคำแนะนำแล้วหรือไม่ อย่างไร หากพบว่าไม่ได้มีการปฏิบัติตามคำแนะนำภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้เจ้าพนักงานรวบรวมพยานหลักฐาน และดำเนินการเสนอเจ้าพนักงานท้องถิ่นออกคำสั่งทางปกครอง โดยใช้อำนาจตามมาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง [๓] แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่เอกชนนั้นระงับเหตุรำคาญภายในเวลาอันสมควรและป้องกันมิให้เกิดขึ้นอีกในอนาคตได้ โดยต้องระบุวิธีการป้องกัน หรือแก้ไขและกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติตามคำสั่งให้ชัดเจน หากไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง เจ้าพนักงานสามารถเข้าระงับจนเหตุรำคาญหมดไปและจัดการตามความจำเป็นเพื่อป้องกันมิให้เกิดเหตุขึ้นอีก โดยเรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่นั้นได้ปรับปรุงสถานที่นั้นได้ ตามความในมาตรา ๒๘ วรรคสอง [๔] แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม กรณีที่พบว่า ผู้รับคำสั่งฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งทางปกครองให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นรวบรวมพยานหลักฐานการกระทำความผิดและดำเนินการตามกระบวนการขั้นตอนการเปรียบเทียบปรับ และดำเนินคดีต่อไป ทั้งนี้ กรณีผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสองหมื่นห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับตามมาตรา ๗๔ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๒) กรณีต้นไทรมีใบไม้ ลูกไทร และกิ่งไม้หล่นหรือปลิวเข้ามาในบริเวณของผู้ร้องเรียน แนะนำให้ผู้ร้องเรียนหรือผู้ได้รับความเดือดร้อน ดูแลรักษาความสะอาดบริเวณบ้านตนเอง เนื่องจากไม่มีบทบัญญัติกฎหมายใดกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าให้เจ้าของต้นไม้นั้นต้องรับผิดชอบ เนื่องจากเป็นเรื่องธรรมชาติ ไม่สามารถกำหนดทิศทางลมที่จะพัดพาใบไม้ให้ปลิวไปในทางที่ต้องการได้ อย่างไรก็ตาม หากผู้ร้องเรียนได้รับความเสียหายจากกิ่งของต้นไทรลุกล้ำหรือรากไทรชอนไชยื่นล้ำเข้ามาในสถานที่ของตนก่อให้เกิดความเสียหาย ผู้ร้องเรียนสามารถดำเนินการได้ตามความในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๔๗ ซึ่งได้บัญญัติว่า **“เจ้าของที่ดินอาจตัดรากไม้ซึ่งรุกเข้ามาจากที่ดินติดต่อและเอาไว้เสีย ถ้ากิ่งไม้ยื่นล้ำเข้ามา เมื่อเจ้าของที่ดินได้บอกผู้ครอบครองที่ดินติดต่อให้ตัดภายในเวลาอันสมควรแล้ว แต่ผู้นั้นไม่ตัด ท่านว่าเจ้าของที่ดินตัดเอาเสียก็ได้”** กล่าวคือ “รากไม้” ถ้ารากไม้ของต้นไม้บ้านข้าง ๆ รุกเข้ามาในที่ดินของผู้ร้องเรียน ผู้ร้องเรียนสามารถตัดรากไม้ได้เลยโดยไม่ต้องบอกเจ้าของ และรากไม้ที่ตัดไว้ถือเป็นสิทธิของผู้ร้องเรียน ไม่ใช่ของเจ้าของต้นไม้ “กิ่งไม้” ถ้ากิ่งไม้ของต้นไม้บ้านข้าง ๆ รุกเข้ามาในที่ดินของผู้ร้องเรียน ให้ผู้ร้องเรียนบอกกล่าวเจ้าของต้นไม้ให้ตัดภายในเวลาอันสมควร และเมื่อพ้นกำหนดเวลาที่บอกกล่าวแล้ว เจ้าของต้นไม้เพิกเฉย ไม่ยอมตัด ผู้ร้องเรียนซึ่งเป็นเจ้าของสถานที่ที่ได้รับเดือดร้อนนั้นสามารถตัดกิ่งไม้ที่ยื่นล้ำเข้ามาในที่ดินของตนได้ โดยเทียบเคียงกับแนวคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๘๔๖/๒๕๐๐ สำหรับประเด็นความเสียหายที่เกิดจากต้นไม้ข้างบ้านนั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

[๓] **มาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง** ในกรณีที่มีเหตุรำคาญเกิดขึ้นในสถานที่เอกชน ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่นั้นระงับเหตุรำคาญภายในเวลาอันสมควรตามที่ระบุไว้ในคำสั่ง และถ้าเห็นว่าสมควรจะให้กระทำโดยวิธีใดเพื่อระงับเหตุรำคาญนั้นหรือสมควรกำหนดวิธีการเพื่อป้องกันมิให้มีเหตุรำคาญเกิดขึ้นในอนาคตให้ระบุไว้ในคำสั่งได้

[๔] **มาตรา ๒๘ วรรคสอง** ในกรณีที่ไม่มีการปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจระงับเหตุรำคาญนั้นและอาจจัดการตามความจำเป็นเพื่อป้องกันมิให้มีเหตุรำคาญเกิดขึ้นอีก และถ้าเหตุรำคาญเกิดขึ้นจากการกระทำ การละเลย หรือการยินยอมของเจ้าของ หรือผู้ครอบครองสถานที่นั้น เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ดังกล่าวต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายสำหรับการนั้น

มาตรา ๑๔๕[๕] กำหนดว่าไม้ยืนต้นถือเป็นส่วนควบกับที่ดิน และมาตรา ๑๔๔[๖] กำหนดว่าเจ้าของทรัพย์ย่อมมีกรรมสิทธิ์ในส่วนควบของทรัพย์ ซึ่งหมายความว่า เจ้าของที่ดินถือเป็นเจ้าของต้นไม้ด้วย ถึงแม้จะไม่ได้ตั้งใจปลูกก็ตาม ก็ต้องรับผิดในความเสียหายที่เกิดขึ้นด้วย ดังนั้น หากผู้ร้องเรียนได้รับความเสียหายที่เกิดจากต้นไม้ข้างบ้านดังกล่าวข้างต้น ก็สามารถฟ้องเรียกค่าเสียหายต่อศาลแพ่งต่อไปได้

กรมอนามัย
กองกฎหมาย
กันยายน ๒๕๖๙

หมายเหตุ : - ความเห็นในประเด็นข้อหารือดังกล่าวข้างต้น เป็นเพียงความเห็นที่ยึดตามหลักการและเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับราชการส่วนท้องถิ่นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงเป็นหลักฐาน เพื่อดำเนินการคดีต่อศาลได้

- ท่านสามารถศึกษาแนวทางการตอบข้อหารือในประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ได้ที่เว็บไซต์กองกฎหมาย กรมอนามัย หรือสแกนได้ที่คิวอาร์โค้ดนี้

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

[๕] **มาตรา ๑๔๕** ไม้ยืนต้นเป็นส่วนควบกับที่ดินที่ไม้นั้นขึ้นอยู่

ไม้ล้มลุกหรือธัญชาติอันจะเก็บเกี่ยวรวงผลได้คราวหนึ่งหรือหลายคราวต่อปีไม่เป็นส่วนควบกับที่ดิน

[๖] **มาตรา ๑๔๔** ส่วนควบของทรัพย์ หมายความว่า ส่วนซึ่งโดยสภาพแห่งทรัพย์หรือโดยจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่นเป็นสาระสำคัญในความเป็นอยู่ของทรัพย์นั้น และไม่อาจแยกจากกันได้นอกจากจะทำลาย ทำให้บุบสลาย หรือทำให้ทรัพย์นั้นเปลี่ยนแปลงรูปทรงหรือสภาพไป

เจ้าของทรัพย์ย่อมมีกรรมสิทธิ์ในส่วนควบของทรัพย์นั้น